

بررسی رابطه‌ی مهارت‌های ارتباطی، الگوهای ارتباطی و سبک‌های

حل تعارض با صمیمیت زناشویی در زنان شهر اصفهان

عذرا اعتمادی^۱، سمیه جابری*^۲، رضوان‌السادات جزایری^۳، سید احمد احمدی^۴

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی رابطه‌ی مهارت‌های ارتباطی، الگوهای ارتباطی و سبک‌های حل تعارض با صمیمیت زناشویی در زنان شهر اصفهان می‌باشد. به این منظور از میان کلیه‌ی زنان متأهل شهر اصفهان در سال ۱۳۹۱، تعداد ۲۰۰ زن به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند که به پرسشنامه‌های صمیمیت زوجین اولیاء، مهارت‌های ارتباطی کوئین‌دام، الگوهای ارتباطی (CPQ) و سبک‌های اداره‌ی تعارض بین فردی (ICMSI) پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها، از روش همبستگی استفاده شد. نتایج همبستگی نشان داد که همه‌ی پنج بعد مهارت‌های ارتباطی (قاطعیت در کلام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، درک پیام، کنترل عواطف، گوش دادن) با صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت معنادار دارند. هم‌چنین همه‌ی ابعاد الگوهای ارتباطی (سازنده‌ی متقابل، اجتنابی متقابل و توقع/کناره‌گیری) در زنان با صمیمیت زناشویی همبستگی معنادار دارند. بین هر پنج سبک حل تعارض، به جز سبک اجتنابی نیز با صمیمیت زناشویی زنان همبستگی معنادار وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: صمیمیت زناشویی، مهارت‌های ارتباطی، سبک‌های حل تعارض، زنان.

^۱ - استادیار گروه مشاوره‌ی خانواده دانشگاه اصفهان

^۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره‌ی خانواده دانشگاه اصفهان

^۳ - استادیار گروه مشاوره‌ی خانواده دانشگاه اصفهان

^۴ - استاد گروه مشاوره‌ی خانواده دانشگاه اصفهان

* - نویسنده‌ی مسوول مقاله so.jaberi@yahoo.com

مقدمه

این اعتقاد وجود دارد که همه‌ی انسان‌ها یک نیاز پایه‌ای و اساسی به برقراری روابط صمیمانه دارند. صمیمیت یک نیاز روان‌شناختی اولیه و اصلی در نظر گرفته می‌شود (Manne&Badr,2010). برای دست یافتن به این نیاز و رشد صمیمیت، ازدواج یک نیاز منحصر به فرد در اختیار می‌گذارد که فراتر از روابط صمیمانه با دوستان و خویشاوندان است. از این رو، اکثر افراد، ازدواج را صمیمی‌ترین رابطه و منبع عاطفه و حمایت می‌دانند (Khodayarifard, Zarepour & Hejazi,2010).

صمیمیت و گفت‌گو برای انواع روابط از مهم‌ترین ارکان محسوب می‌شود و عمق صمیمیتی که دو نفر در رابطه‌ی خود ایجاد می‌کنند به توانایی آن‌ها در انتقال روشن، صحیح و مؤثر افکار، احساسات، نیازها و خواسته‌هایشان بستگی دارد و یادگیری ارتباط کارآمد، یک گام مهم در فرآیند ایجاد و افزایش صمیمیت است (Afroz,2007).

با مطرح شدن موضوعی مانند روابط بین‌فردی در روان‌شناسی خانواده و قلمداد کردن روابط صمیمی بین زن و شوهر به عنوان یکی از انواع مهم آن، این رابطه جایگاه و معنایی خاص در زندگی زناشویی یافته است؛ به گونه‌ای که نظریه‌پردازی‌ها درباره‌ی خانواده، به اهمیت پیوند صمیمانه میان همسران تأکید می‌کند و آن را برای ایجاد هویت خانوادگی مطمئن، لازم می‌داند (Khamse & Hossinian,2008).

صمیمیت یک فرآیند تعاملی است و شامل ابعادی مرتبط به هم است. صمیمیت مفهوم وسیعی است که می‌تواند از بحث درباره‌ی جزئیات زندگی تا افشای خصوصی‌ترین احساسات را که کسی به راحتی در مورد آن‌ها سخن نمی‌گوید، در بر گیرد (Beck, Translated by Gharachedaghi,2003).

مهارت‌های ارتباطی، توانایی‌های اختصاصی هستند که به افراد کمک می‌کنند تا در پیام‌هایی که به صورت نمادین به شخص دیگر می‌رسانند، با کفایت عمل کنند و احساسات مثبت و لذت‌بخشی در طرف مقابل ایجاد نمایند (Karney & Bradboury,2000).

مهارت‌های ارتباطی به منزله‌ی آن دسته از مهارت‌هایی هستند که به واسطه‌ی آن‌ها افراد می‌توانند درگیر تعامل‌های بین‌فردی و فرآیند ارتباط شوند، یعنی فرآیندی که افراد در طی آن، اطلاعات، افکار و احساسات خود را از طریق مبادله‌ی کلامی و غیرکلامی با یکدیگر در میان می‌گذارند (Yosefi,2006). این مهارت‌ها مشتمل بر مهارت‌های فرعی یا خرده مهارت‌های زیر است که اساس مهارت‌های ارتباطی را تشکیل می‌دهد:

۱. درک پیام‌های کلامی و غیرکلامی^۱: توانایی دریافت و ارسال پیام‌های واضح ارتباطی که از آن به صورت مهارت‌های درک پیام یاد می‌شود.
 ۲. نظم‌دهی به هیجان‌ها^۲: به طور خلاصه مقوله‌ی کنترل عواطف، ناظر به توان ابراز احساسات و کنترل آن و نیز کنار آمدن با عواطف دیگران است.
 ۳. گوش دادن^۳: گوش دادن عبارت است از فرآیند آموخته شده و پیچیده‌ی حس کردن، تفسیر، ارزیابی، ذخیره‌سازی و پاسخ‌دهی به پیام‌های شفاهی.
 ۴. بینش نسبت به فرآیند ارتباط^۴: توانایی درک چگونگی تاثیرگذاری در روابط اجتماعی و نیز توانایی فهم دیگران است که یکی دیگر از مهارت‌های ارتباطی می‌باشد.
 ۵. قاطعیت در ارتباط^۵: این مهارت ناظر به برخورداری از جسارت بدان حد است که فرد بتواند صرف‌نظر از واکنش عاطفی دیگران سؤالات و ابهامات خود را بیان کند (Hosseinchari & Fadakar, 2005).
- این مهارت‌ها از چنان اهمیتی برخوردارند که نارسایی آن‌ها می‌تواند با احساس تنهایی، افسردگی، حرمت خود^۶ پایین و عدم موفقیت‌های تحصیلی و شغلی همراه باشد (Yosefi, 2006).
- یکی از راه‌های نگرستن به ساختار خانواده این است که به کانال‌های ارتباطی که از طریق آن‌ها با هم‌دیگر به تعامل می‌پردازند، پرداخته شود. به آن دسته از کانال‌های ارتباطی که به وفور در یک خانواده اتفاق می‌افتد، الگوهای ارتباطی گفته می‌شود (Rasouli, 2001).
- مدل‌ها و نظریه‌های گوناگونی، الگوهای ارتباطی زوجین را تبیین می‌کنند که در میان آن‌ها به الگوی ارتباطی "کریستنسن" و "سالوی" پرداخته می‌شود. "کریستنسن" و "شنگ" (Shenk & Chrstenses, 1999) سه الگوی ارتباطی بین زوجین را معرفی کرده‌اند که عبارتند از:
۱. الگوی ارتباط سازنده‌ی متقابل^۷: در طی آن هر کدام از زوجین سعی می‌کنند در مورد مشکل ارتباطی خود بحث و گفت‌گو کنند، احساساتشان را نسبت به هم ابراز نمایند و برای مشکل ارتباطی، پیشنهاد راه‌حل و مذاکره بدهند و هر دو احساس می‌کنند که هم‌دیگر را درک می‌کنند.

¹-understanding verbal and nonverbal messages

²- emotional regulation

³- listening

⁴- being aware of communication process

⁵- assertiveness

⁶- self-esteem

⁷- Mutual constructive communication

۲. الگوی ارتباط اجتناب متقابل^۱: در طی آن زوجین هر دو سعی می‌کنند از بحث کردن درباره‌ی مشکل دوری گزینند. در این زمان زوجین از برقراری ارتباط با یکدیگر خودداری می‌کنند و زندگی به شکل موازی با یکدیگر بوده و ارتباط آن‌ها در حداقل ممکن است یا اصلاً وجود ندارد.

۳. الگوی ارتباط توقع/کناره‌گیری^۲: این الگو شامل دو قسمت "توقع مرد/کناره‌گیری زن" و "توقع زن/کناره‌گیری مرد" است. این الگو یکی از رایج‌ترین الگوهای ارتباطی زوجین بوده و تقریباً تمام نظریه‌پردازان زوج‌درمانی به آن اشاره نموده‌اند. این الگو به شکل یک چرخه بوده که با افزایش یکی، دیگری افزایش یافته و تشدید این الگو منجر به مشکلات دائم زناشویی می‌شود (Shahgholian, Janesarshargh & Abdollahi, 2006).

روابط صمیمانه به الزام یک رابطه‌ی بدون تعارض نیست و وقوع تعارض در زناشویی حتا در ازدواج‌های موفق امری عادی تلقی می‌شود (Hosseinian, Yazdi, Tabatabaee, 2010)؛ زیرا رسیدن به صمیمیت اغلب از طریق حل موفقیت‌آمیز تعارض در زناشویی به گونه‌ای است که رضایت طرفین را در بر داشته باشد، لذا نه خود تعارض بلکه نحوه‌ی کنار آمدن با تعارض است که می‌تواند مخرب یا سازنده باشد (Rasouli, 2001).

علاوه بر نظریه‌های متفاوت در مورد سبک‌های حل تعارض، مدلی را نیز "رحیم" (Rahim, 1997) مطرح کرده است که پنج سبک اصلی را برای مدیریت تعارض ارائه می‌دهد. این پنج سبک به اختصار عبارتند از:

۱. همکاری: انتخاب این سبک به افراد کمک می‌کند تا به گونه‌ای کنار هم کار کنند که همه برنده باشند. این سبک حاکی از مشارکت بالا و قاطعیت بالا در فرد است. با استفاده از این سبک، افراد در جست‌جوی راه‌حلی هستند که با علایق آن‌ها متناسب باشد و در ضمن باعث حفظ ارتباطات خوب و مؤثر می‌شود.

۲. رقابت‌جویی (تحکم): انتخاب این سبک به این معناست که یک طرف، علایق و خواسته‌های خود را مقدم بر خواسته‌های دیگران می‌داند. در واقع در این شیوه فرد علاقه‌ی کمی به دیگران و در مقابل، علاقه زیادی به خود دارد.

۳. اجتناب: افرادی که این سبک را انتخاب می‌کنند، قاطعیت پایین و مشارکت پایین در حل تعارضات از خود نشان می‌دهند، بنابراین خود را درگیر تعارض نمی‌کنند. تکیه کلام آن‌ها این است که شما خودتان تصمیمی بگیرید و مرا معاف کنید.

¹ - Mutual avoidance communication

² - Demand/ withdraw communication

۴. انطباق‌پذیری (مدارا): افرادی که این سبک را انتخاب می‌کنند، از علایق و خواسته‌های خود می‌گذرند و به دیگران اجازه می‌دهند به خواسته‌هایشان دست یابند. در واقع تمرکز این سبک بر حفظ روابط با شخص دیگر است. به همین دلیل گفته می‌شود که افرادی که بیش‌تر این سبک را انتخاب می‌کنند، مشارکت بالا و در مقابل، قاطعیت پایین دارند.

۵. مصالحه (توافق): افراد، زمانی از این سبک استفاده می‌کنند که به دنبال به دست آوردن خواسته‌ها و علایق خود نیستند، یعنی ارضای برخی نیازها برایشان کافی است. در واقع در این سبک، مشارکت و قاطعیت در حد متوسط است (Khodayarifard, Zarepour & Hejazi, 2010).
به طور کلی، صمیمیت زناشویی به عنوان یک تعامل و موضوع بین فردی، از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. بنابراین، بررسی عوامل بین‌فردی بر صمیمیت زناشویی ضروری به نظر می‌رسد.

روش پژوهش

به منظور انجام پژوهش حاضر، کلیه‌ی زنان ساکن شهر اصفهان در سال ۱۳۹۱ به عنوان جامعه‌ی آماری در نظر گرفته شدند. به این منظور، از بین زنان متأهل ساکن شهر اصفهان نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای خوشه‌ای انجام شد؛ سپس پرسشنامه‌های مورد نظر در اختیار آنان قرار گرفت. این پرسشنامه‌ها عبارتند از:

پرسشنامه‌ی صمیمیت زوجین اولیاء

این پرسشنامه مشتمل بر ۸۵ سؤال می‌باشد که توسط "اولیاء"، "فاتحی‌زاده" و "بهرامی" (Olia, Ftehizade & Bahrami, 2006) ساخته شده است و مقیاس آن طیف لیکرت است و در ۹ بعد، صمیمیت زناشویی را می‌سنجد. نمره‌ی فرد در این پرسشنامه از طریق جمع نمرات گزینه‌ها به دست می‌آید. نحوه‌ی نمره‌گذاری هر گزینه به صورت (همیشه=۴، گاهی اوقات=۳، به ندرت=۲ و اصلاً=۱) است. در مورد سؤالات با نمره‌گذاری معکوس این ترتیب می‌باشد. به منظور بررسی روایی هم‌زمان پرسشنامه‌ی صمیمیت زناشویی از مقیاس صمیمیت "تامپسون" و "واکر" (Thompson & Walker, 1983) استفاده گردیده است. نتایج نشان داد که همبستگی بین آزمون صمیمیت زناشویی و مقیاس تامپسون و واکر (Thompson & Walker, 1983) برابر ۰/۹۲ بوده است که در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($r=0/92$ ، $p \leq 0/01$). برای تعیین پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شده که آلفای کرونباخ کل آزمون ۹۸/۵۸ به دست آمد، بنابراین پرسشنامه از پایایی مناسب برخوردار بود.

پرسشنامه‌ی مهارت‌های ارتباطی^۱

این آزمون که توسط "کوئین‌دام" (Qeendom) برای سنجش مهارت‌های ارتباطی در بزرگسالان ابداع شده است، دارای ۳۴ عبارت است که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کند. این پرسشنامه توسط "جرابک" (Jerabek, 2004) برای سنجش مهارت‌های ارتباطی زوجین به کار گرفته شد. مهارت‌های ارتباطی فرعی که در این مقیاس مورد بررسی قرار می‌گیرند شامل پنج مهارت گوش دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرآیند ارتباط، کنترل عاطفی و ارتباط توأم با قاطعیت هستند (Hosseinchari & Fadakar, 2005).

اعتبار این پرسشنامه در ایران در پژوهش "حسین‌چاری" و "فداکار" (Hosseinchari & Fadakar, 2005) با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تنصیف برای نمره‌ی کل آزمون به ترتیب برابر ۰/۷۱ و ۰/۶۹ گزارش شده است. هم‌چنین در پژوهش "یوسفی" (Yosefi, 2006) مقدار این ضرایب برابر با ۰/۸۱ و ۰/۷۷ به دست آمد.

پرسشنامه‌ی الگوهای ارتباطی (CPQ)

این پرسشنامه توسط "کریستنسن" و "سالوی" (Christensen & Sullaway, 1984) در دانشگاه کالیفرنیا ساخته شده است. این پرسشنامه ۳۵ سؤال دارد و رفتارهای زوجین را در طی سه مرحله تعارض زناشویی برآورد می‌کند. این مراحل عبارتند از:

الف) زمانی که در روابط زوجین مشکل ایجاد می‌شود. (ب) در مدت زمانی که درباره مشکل ارتباطی بحث می‌شود. (ج) بعد از بحث راجع به مشکل ارتباطی.

زوجین هر رفتار را روی یک مقیاس ۹ درجه‌ای لیکرت که از ۱ (اصلاً امکان ندارد) تا ۹ (خیلی امکان دارد) درجه‌بندی می‌کنند. این پرسشنامه از سه خرده مقیاس تشکیل شده است: ۱- مقیاس ارتباط سازنده‌ی متقابل، ۲- مقیاس ارتباط اجتنابی متقابل، ۳- مقیاس ارتباط توقع/کناره‌گیری. ارتباط توقع/کناره‌گیری از دو بخش تشکیل شده است: مرد متوقع/زن کناره‌گیر و زن متوقع/مرد کناره‌گیر.

نتایج پایایی کریستنسن و هیوی (Christensen & Heavy, 1990) نشان داد که آلفای کرونباخ به دست آمده در پژوهش‌های این محققان روی پنج خرده مقیاس پرسشنامه‌ی الگوهای ارتباطی (CPQ) از ۰/۴۴ تا ۰/۸۵ گزارش شده است، که نتایج رضایت‌بخشی است. علاوه بر این، نتایج پایایی (Bodenman, 1994) بر روی آزمودنی‌های سوئسی و آلمانی نیز رضایت‌بخش است.

¹-The Communication Skills Test- Revised

آلفای کرونباخ به دست آمده در پژوهش این محققان بر روی مقیاس ارتباط سازنده متقابل بین ۰/۷۴ تا ۰/۷۸ گزارش شده است (Ebadatpour, 2000).

در ایران "عبادت‌پور" (Ebadatpour, 2000) پرسشنامه‌ی فوق را هنجاریابی کرده و ضرایب همبستگی به دست آمده برای سه خرده مقیاس ارتباط سازنده متقابل، ارتباط اجتنابی متقابل و ارتباط متوقع/کناره‌گیری به ترتیب عبارتند از ۰/۵۸، ۰/۵۸، ۰/۳۵ بود که همگی در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی‌دار بودند.

برای تعیین پایایی پرسشنامه، همبستگی درونی در مورد خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه محاسبه گردیده و ارقام به دست آمده به ترتیب عبارت بودند از: سازنده‌ی متقابل ۰/۵۰، اجتنابی متقابل ۰/۵۱، مرد متوقع/زن کناره‌گیر ۰/۵۲ و زن متوقع/مرد کناره‌گیر ۰/۵۵ (Ebadatpour, 2000).

پرسشنامه‌ی سبک‌های اداره‌ی تعارض بین فردی^۱ (ICMSI)

پرسشنامه‌ی سبک‌های مدیریت تعارض که توسط "رحیم" (Rahim, 1997) ساخته شده است دارای ۲۸ سؤال است و پنج سبک: ۱- همکاری ۲- اجتنابی ۳- مصالحه‌ای ۴- رقابتی ۵- انطباقی را می‌سنجد. این ابزار مبنی بر بازنگری مدل سبک‌های اداره‌ی تعارض است که "بلاک" و "موتون" (Block & Muton, 1964) ابداع کرده بودند.

رحیم (Rahim, 1997) برای بررسی پایایی هم‌زمان پرسشنامه‌ی مذکور از روش بازآزمایی استفاده کرد که ضریب همبستگی بین دو اجرای آزمون بین ۰/۶۰ تا ۰/۸۳ به دست آمد. همچنین پرسشنامه‌ی سبک‌های اداره‌ی تعارض با ضریب آلفای ۰/۷۱ از همسانی درونی خوبی برخوردار است. (Thompson & Walker, 1983) پایایی این ابزار با استفاده از محاسبه‌ی آلفای کرونباخ به ترتیب برای سبک اجتناب برابر ۰/۶۵، برای سبک رقابت یا تسلط‌جویی برابر با ۰/۶۷، برای سبک مصالحه برابر با ۰/۶۴، برای سبک همسازی یا تبعیت‌جویی برابر با ۰/۶۸ و برای سبک همکاری برابر با ۰/۷۲ و برای کل مقیاس‌های سبک‌های اداره‌ی تعارض برابر با ۰/۸۷۴ به دست آمد (Bahari, 2011).

فرضیه‌های پژوهش

۱. بررسی رابطه‌ی مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی زنان.
۲. بررسی رابطه‌ی الگوهای ارتباطی با صمیمیت زناشویی زنان.
۳. بررسی رابطه‌ی سبک‌های حل تعارض با صمیمیت زناشویی زنان.

^۱-Interpersonal Conflict Management Style

۴. تعیین سهم عوامل در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی زنان.

یافته‌های پژوهش

به منظور بررسی رابطه‌ی عوامل مهارت‌های ارتباطی، الگوهای ارتباطی و سبک‌های حل تعارض با صمیمیت زناشویی زنان از روش همبستگی استفاده شد که نتایج در زیر گزارش می‌شود.

جدول ۱. ضرایب همبستگی مهارت‌های ارتباطی زنان و صمیمیت زناشویی

مهارت‌های ارتباطی					متغیر پیش‌بین	
گوش دادن	کنترل عواطف	درک پیام	بینش	قاطعیت	متغیر ملاک	
۰/۳۵	۰/۵۳	۰/۴۸	۰/۲۶	۰/۲۹	صمیمیت	ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	زناشویی	معناداری آماری

بر اساس نتایج جدول شماره‌ی ۱، بین همه‌ی مهارت‌های ارتباطی زنان با صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت معنادار وجود دارد؛ ($P < ۰/۰۵$) به این معنا که هر چه زنان دارای مهارت‌های ارتباطی بیش‌تری باشند، صمیمیت بیش‌تری را با همسرانشان تجربه می‌کنند. بیش‌ترین همبستگی در مهارت کنترل عواطف زنان با صمیمیت زناشویی و کم‌ترین همبستگی بین مهارت بینش نسبت به فرآیند ارتباط و صمیمیت زناشویی وجود دارد.

جدول ۲. ضرایب همبستگی بین الگوهای ارتباطی زنان و صمیمیت زناشویی

الگوهای ارتباطی				متغیر پیش‌بین		
الگوی اجتناب	الگوی توقع زن / کناره‌گیری مرد	الگوی توقع مرد / کناره‌گیری زن	الگوی کناره‌گیری / توقع	الگوی سازنده	متغیر ملاک	
-۰/۶۰	-۰/۳۳	-۰/۳۶	-۰/۳۹	۰/۷۶	صمیمیت زناشویی	ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	زناشویی	معناداری آماری

همان‌طور که در جدول شماره‌ی ۲ ملاحظه می‌شود، همه‌ی الگوهای ارتباطی زنان با صمیمیت زناشویی همبستگی معنادار دارند. از بین الگوهای ارتباطی زنان، تنها الگوی سازنده با صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت معنادار دارد ($r = ۰/۷۶$ ، $sig = ۰/۰۰۰$)، یعنی زنانی که در برقراری ارتباط با همسرانشان الگوی ارتباطی سازنده دارند، صمیمیت بیش‌تری را با همسرانشان تجربه می‌کنند. همچنین بیش‌ترین همبستگی در الگوی ارتباط سازنده با متغیر ملاک وجود دارد.

جدول ۳. ضرایب همبستگی سبک‌های حل تعارض زنان و صمیمیت زناشویی

سبک‌های حل تعارض					متغیر پیش بین	
همکاری	انطباقی	رقابتی	اجتنابی	مصالحه	متغیر ملاک	
۰/۷۴	۰/۳۹	-۰/۳۷	۰/۰۹	۰/۳۳	صمیمیت زناشویی	ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۳۱	۰/۰۰۰	معناداری آماری	

جدول شماره‌ی ۳ نشان می‌دهد که همه‌ی سبک‌های حل تعارض در زنان به جز سبک اجتنابی با صمیمیت زناشویی همبستگی معنادار دارند. ($P < ۰/۰۵$) همبستگی منفی بین سبک رقابتی زنان با صمیمیت زناشویی، نشان می‌دهد که هر چه زنان بیش‌تر از این سبک در حل تعارض با همسرانشان استفاده کنند، صمیمیت زناشویی آنان کاهش می‌یابد. همبستگی بین سبک‌های همکاری، انطباقی و مصالحه با صمیمیت زناشویی، مثبت است که در این میان سبک همکاری بیش‌ترین همبستگی با صمیمیت زناشویی را داراست ($r = ۰/۷۴$ ، $sig = ۰/۰۰۰$). برای بررسی فرضیه‌ی چهارم، عوامل مورد بررسی وارد مدل رگرسیون گام به گام می‌شوند که نتایج زیر به دست آمدند:

جدول ۴. ضرایب خام و استاندارد معادله‌ی پیش‌بینی صمیمیت زناشویی در زنان

متغیر	ضرایب خام		ضرایب استاندارد		معناداری آماری
	B	خطای استاندارد	β	t	
مقدار ثابت	۹۸/۱۱	۱۹/۱۱		۵/۱۳	۰/۰۰۰
سازنده (الگوی ارتباط)	۱/۱۵	۰/۲۴	۰/۲۵	۴/۶۷	۰/۰۰۰
همکاری (سبک حل تعارض)	۳/۱۹	۰/۴۵	۰/۳۹	۷/۰۹	۰/۰۰۰
کناره‌گیری/توقع (الگوی ارتباط)	-۰/۵۷	۰/۲۲	-۰/۱۲	-۲/۶۰	۰/۰۱۰
قاطعیت (مهارت ارتباط)	۱/۳۲	۰/۶۵	۰/۰۹	۲/۰۳	۰/۰۴۳
اجتناب (الگوی ارتباط)	-۱/۶۰	۰/۳۲	-۰/۲۴	-۵/۰۲	۰/۰۰۰
عواطف (مهارت ارتباط)	۱/۷۰	۰/۵۱	۰/۱۶	۳/۳۴	۰/۰۰۱
رقابتی (سبک حل تعارض)	۱/۴۸	۰/۴۹	۰/۱۳	۳/۰۱	۰/۰۰۳

همان‌طور که نتایج جدول شماره‌ی ۴ و معادله‌ی پیش‌بینی صمیمیت زناشویی نشان می‌دهند، الگوهای ارتباطی سازنده، کناره‌گیری/توقع و اجتناب در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی مؤثر هستند. هم‌چنین مهارت‌های ارتباطی قاطعیت و کنترل عواطف نیز با ضرایب مثبت در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی سهم دارند. از میان سبک‌های حل تعارض، تنها سبک‌های همکاری و رقابتی توانستند در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی سهم داشته باشند.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که ملاحظه شد، مهارت‌های ارتباطی زنان در هر ۵ بعد آن به صورت نمرات جداگانه، رابطه‌ی مثبت معنادار با صمیمیت زناشویی دارد. ($P < 0/05$) رابطه‌ی مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی در پژوهش‌هایی ملاحظه گردید (مانند Nasresfahani, Etemadi, Shafiabadi, 2011؛ Hickmon, Protinsky, Singh, 1997). احساس درک کردن و درک شدن و هم‌چنین ابراز مناسب احساسات و هیجانات را می‌توان در دو عامل درک پیام و کنترل عواطف جای داد که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بودند. این دو عامل در پژوهش‌های گوناگونی ملاحظه شد که از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های صمیمیت زناشویی محسوب می‌گردند (Ehteshamzade, Makvandi, Bagheri, 2010). البته بعد قاطعیت در کلام نیز با داشتن رابطه‌ی مثبت با صمیمیت زناشویی توانستند سهمی در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی داشته باشند که در پژوهش‌ها نتیجه‌ای هم‌سو با این عامل مشاهده نشد.

الگوهای ارتباطی زوجین نیز از نظر زنان، یکی از عواملی است که در تمام ابعاد، با صمیمیت زناشویی همبستگی معنادار دارد. یافته‌های پژوهش با نتایج پژوهش‌های اندک مورد مطالعه مبنی بر اتخاذ واکنش‌های مثبت به جای انتقاد و سرزنش، هم‌سو می‌باشد (Florian, Hirschberger, Mikolincer, 2003) (Kirby, Baucom, Peterman, 2005). براساس

یافته‌های پژوهش، سبک‌های حل تعارض که شامل ۵ سبک می‌باشد، همگی به جز سبک اجتنابی، با صمیمیت زناشویی زنان همبستگی معنادار دارند که در این میان سبک رقابتی با متغیر ملاک، همبستگی منفی دارد؛ به این معنا که زنانی که در روابط خود علایق خود را مقدم بر علایق دیگری می‌داند و تنها به خواسته‌های خود توجه دارند، صمیمیت کم‌تری با همسر خود دارند. یافته‌های پژوهش حاضر در این بخش با این مطالعات هم‌سو می‌باشد (مانند Branon 2002، Kriegelewise, 2006؛ Khodayarifard, Zarepour, Hejazi 2010).

با توجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود از نتایج به دست آمده در کارگاه‌های آموزش پیش از ازدواج برای دختران و پسران در آستانه‌ی ازدواج و برای غنی‌سازی روابط بین‌فردی همسران استفاده گردد. آموزش مهارت‌های ارتباطی، آموزش سبک‌های مناسب حل تعارض و نداشتن الگوهای ارتباطی نادرست بعد از پدید آمدن مشکلات، می‌تواند به همسران در افزایش صمیمیت زناشویی کمک برساند.

References

- 1- Afroz, GH.(2007). *Family psychology: Superior spouses*. Tehran: Association of teachers and parents.[Persian]
- 2- Bahari, F(2011). *Relation between interpersonal conflict management styles and marital conflict in couples seeking divorce in Isfahan, counseling researches*. 39, 125-140. [Persian]
- 3- Beck, A., *Love in not enough*.(Translated by M. GHarachdaghi (2003), Tehran: Asim.[Persian]
- 4- Branon, L. (2002). *Gender: Psychological Perspective*. London: Allyn and Bacon.
- 5- Ebadatpour, B.(2000). *Standardization marital communication patterns in Tehranian couples*. M.A Thesis, University of Tarbiat Moallem. [Persian]
- 6- Ehteshamzade, P., Makvandi, B., Bagheri, A.(2010). *Relation between absolution, perfectionism and intimacy with marital satisfaction in veterans and their spouses*. Journal of new results in psychology, 124-136.[Persian]
- 7- Florian, V., Hirschberger, G., Mikolincer, M. (2003). *Strivings for romantic intimacy following partner complaint or partner criticism: A terror management perspective*. Journal of Social and Personal Relationships, 20(5), 675-687.
- 8- Hickmon, W. A., Protinsky, H. O., Singh, K. (1997). *Increasing Marital Intimacy: Lessons From Marital Enrichment*. Journal of Contemporary Family Therapy, 19 (4):581- 589.
- 9- Hosseinchari, M., Fadakar, M.(2005). *Investigation effectiveness of university on communication skills base on comparison of students and pupils*. Scientific and research journal of Shahed university, new volume, 15, 21-33.[Persian]
- 10- Hosseinian, S., Yazdi, M., Tabatabaee, M.(2011). *Investigating Relation between marital communication skills on marital intimacy in married women*. Educative- cultural journal of family and women, 6(18), 45-70.[Persian]
- 11- Karney, B.P., Bradbury T. N. (2000). *Attribution in marriage state or trait?* Journal of Personality and Social Psychology, 78, 295- 309.
- 12- Khodayarifard, M., Zarepour, M., Hejazi, A.(2010), *Effectiveness of problem solving on marital intimacy*. Journal of education science and psychology, 41(3), 49-60.[Persian]
- 13- Khamse, A., Hosseinian, S.(2008), *Investigation of gender differences between different dimensions of marital in married students*. Journal of women's studies, 6(1), 35-52.[Persian]

- 14- Kirby, J., Baucom D,H., Peterman M,A.(2005), *An investigation of unmet intimacy needs in marital relationships*. Journal of Marital and Family Therapy, 31, 313- 325.
- 15- Kriegerlewise, Q. (2006). *Problem solving strategies and marital intimacy*. Journal of Psychiatry, 40(2),24-59.
- 16- Mane, Sh., Badr, H. (2010). *Intimacy processes and psychological distress among couples coping with head and neck or lung cancers*. Journal of Psycho-Oncology, 19, 941-954.
- 17- Nasresfahani, N., Etemadi, A, Shafiabadi , A.(2011). *Investigation of education of meaningfulness oriented on women's marital intimacy*, Journal of Qazvin university of medical sciences, 1(17), 42-47.[Persian]
- 18- Olia, N., Fatehizade, M., Bahrami, F.(2006). *Effectiveness of education of marital enrichment on increasing marital intimacy*. Journal of family research, 2(6), 119-134.[Persian]
- 19- Rasouli, M.(2001). *Relation between marital communication patterns in students of University of Tehran and communication patterns of their parents*. M.A Thesis, University of Tarbiat Moallem. [Persian]
- Shahgholian, M., Jannesarehargh, R., Abdollahi, M.(2006). *Relation between emotional intelligence and styles of coping with stress with communication patterns in spouses*. Journal of Counseling Research & Developments, 6(22), 73-88.
- 20- Yosefi, F.(2006). *Relation between emotional intelligence and communication skills in students*. Journal of Ianian psychologists, 3(9), 5-13.[Persian]